

Setið pedagogiskan rúsdrekkaráðgeva

Sum part av fyribyrgjandi og upplýsandi arbeiðinum í sambandi við uppskotinum til eina nýggja rúsdrekkalóg skjýtur Rúsdrekka- og Narkotikaráðið upp at settur verður ein pedagogiskur rúsdrekkaráðgevi, sum m.a. skal virka í fólkskúlanum. Í niðurstøðuni stendur m.a.:

Viðvíkjandi 3.

3. Fyribyrgjandi og upplýsandi tiltøk.

Hesin táttur eigur at verða styrktur, men hetta er tann minst itökiligi. Róm eigur tí eisini at vera fyri ymiskum royndum.

Foreldrunum eigur at verða givin hollur kunnleiki at bera viðari til uppvaksandi ættarliðið. Tiltøk hesum viðvíkjandi eiga at verða stuðlað, eitt nú ígjøgnum Hjalpargrunnin móti Rúsdrekka- og Narkotikaráðið.

Í skúlanum er eftir núverandi skipan, í øllum fólkskúlaflokkunum avsett avmarkað timatal til upplýsing um heilsulæru, noring og misnýtslu. Her er lógarkarmurin í lagi, men tað skilst, at tað er

trot á nýtuligum føroyskum tilfari. Ráðið metir, at frálæran eigur at verða meira itökiligi soleiðis, at tað verður ein fastur undirvísingarliður í skúlanum, helst í 7. flokki, har næmingarnir, sambært flestu granskarar, eru í røttum aldri til hesa frálæru.

Til at gera hesa upplýsing meira itökiliga, heldur ráðið, at tað verður brúkt fyri einum pedagogiskum rúsdrekkaráðgeva, knýttur at rúsdrekkaráðnum, við arbeiðsumráði m.a. innan skúlan.

Umframt ungdomin eigur upplýsingararbeiðið at venda sær imóti øðrum málbólki. Eitt nú hevur granskingin vist á, at børn hjá kvinnum, sum drekka meðan tær eru við barn, kunnu verða skadd

av alkoholi. Málbólkar vísa seg at kunna ávirka við upplýsing, og hevði tað tí verið rimuligt at skipa fyri serligum upplýsingarvirksemi fyri kvinnum, sum eru við barn.

Grundað á hjálaga tilfar verður vist á eitt blandingismisbrúk, har serliga øl verður blandað saman við tablettum. Hetta er ringt at tálma, tí ein partur av heilivágnum, ið brúktur verður, fæst í hondkeyp, t.d. tablettir fyri sjóverk, ørlis og vaml. Ein partur av hesum tablettum eru doyvandi og verða tí brúktar afturvið rúsdrekka. Umhugsað eigur at verða, at hesin heilivágur bert verður útflyggjaður við resept.

insinku deildirnar, og tey seinastu 20—25 árin eisini á psykiatrisku deild. Tey seinna árin hava onnur privat tiltøk verið, t.d. Blákrössstovan, Blákrössheimið og Heilbrigðið. Hetta virksemið hevur lutvist verið gólið av tí almenna. Samtakið AA (Alcoholics Anonymous) hevur virkað sum eitt slag av eftirviðgerð.

Til viðgerðarvirksemið væntar ráðið somu figgjarglugu karmar, sum í dag, tó móguliga viðkaðir av, at vinningur frá Einkarsøluni eisini verður nýttur til viðgerð.

Meginparturin av avrúsingini fer fram undir innlegging á sjúkrahúsum, á Blákrössheiminum ella á Heilbrigði, men ein partur fer fram ambulat hjá kommunulækninum.

Ráðið er av tí áskoðan, at rúsdrekkaviðgerð fyri ein stóran part eigur at fara fram ambulat. Ráðið heldur, at avrúsingarparturin og tvey serstøk fyribrigdi.

Ráðið metir, at tað er mest forsvarligt, heilsuliga sæð, og eisini figgjarglaga at samla avrúsingina — sum ikki kann fara fram heima við hús — á einum staði, og tað eigur prinsipielt at vera á sjúkrahúsum. Ráðið hugsar sær, at tað kann fara fram á psykiatrisku deild á Landssjúkrahúsinum umframt móguliga á Suðuroyar Sjúkrahúsi og Klaksvíkar Sjúkrahúsi.

Avrúsingin, soleiðis sum hon vanliga fer fram, umfatir fyrst og fremst observation, men ofta eisini viðgerð við heilivági og fer hon tí best fram á einum sjúkrahúsi. Slíkar avrúsingar taka kanska eina til tvær vikur; men er

tað blandingismisbrúk uppi, kann tað taka longri tíð, kanska ein mánað.

Sjálv viðgerðin, aftan á avrúsingina, kann vera av psykiatriskum, psykologiskum ella pedagogiskum slag. Ráðið metir, at tá avrúsingin er liðug, eigur avrúsingarstaðið at hava eina álvarsliga samrøðu við sjúklingin um veruliga viðgerð fyri misnýtslu, og tá ber so til at velja tað viðgerðarstað og tann viðgerðarhátt, sum er best fyri viðkomandi.

Løgreglan hevur ofta trupulleikar av rúsdrekka-eitraðum fólki, tí teir hava ikki móguleika fyri hollari observation. Ráðið heldur, at í sambandi við tað avrúsingarskipan, sum nevnd er omanfyri, er gjørligt, í hvussu so er í Havnini, at knýta hana saman við observation av rúsdrekka ávirkaðum fólki, sum sita í kliva hjá løgregluni.

Ráðið er av teirri áskoðan, at verandi stovnar fyri rúsdrekkamisnýtarar skulu nýta sína orku til tað slag av viðgerð, sum er serligt fyri stovnin og ikki til avrúsing.

Á avrúsingarstaði er tørvur á rættuligari vaktarskipan, men valla á viðgerðarstøðum. Ein part av spardu útreiðslunum til vaktarskipan kundi viðgerðarstaðið nýtt til veruliga viðgerð/eftirviðgerð um dagin.

Ráðið metir, at ongin viðgerðarháttur eigur at vera óroyndur. Tann ambulanti viðgerðarhátturin er lítið royndur her á landi, sjálvt um hann verður nógv brúktur aðrastaðni. Ráðið metir, at tað eiga at verða gjørdar royndir við rúsdrekka-ambulatorium.

Ráðið mælir til, at sum

roynd, verður rúsdrekka-ambulatorium sett á stovn í meginøkkinum. Ambulatoriði kundi virkað ávisar dagar í Havn og ávisar dagar t.d. Runavík. Við rationalisering fyri eyga verður eisini hugsað um at knýtt eitt tiltak ambulatorium saman við t.d. ekispsykiatri, har arbeiðshátturin er av sama slagi.

Við hesum royndarvirksemi kundi fingist nærri greiði á røttum arbeiðslagi, starvsfólkatorvi v.m., soleiðis at onnur ambulatorii av sama slagi kunnu verða sett á stovn aðrastaðni í landinum.

Blákrössstovan virkar í dag sum eitt slag av ambulatorium, og hevur ráðið eingi broytingaruppskot hesum viðvíkjandi.

Ein annar táttur í eftirviðgerðini eru eftirviðgerðarheimini. Tey virka í dag sum eitt vart umhvørv og mett verður, at eisini í framtíðini er tørvur á teimum, til tess at fáa rúsdrekkamisnýtararnar út aftur í samfelagið. Tað skal viðmerkjast, at her er ikki talan um varandi bústað, men um ein bústað við stuði og uppsýni í eitt avmarkað tíðarskeið.

Ráðið metir, at tað í hvussu so er í Havnini er brúkt fyri einum herbergi fyri illakomnar rúsdrekkamisnýtarar, sjálvt um teir ikki kunnu røkka viðgerðarlaga. Eitt tiltak herbergi eigur at hava eini 5—10 seingjaplass og eigur bert at vera opið á kvøldi og um náttina — á kvøldi sum hitastova og um náttina sum sovstað.

Brúk fyri herbergi í Havn fyri illakomnar rúsdrekkamisnýtarar

Rúsdrekka- og Narkotikaráðið ger nógv burtur úr spurninginum viðgerð, eftirviðgerð og umsorgan, tá tað snýr seg um framtíðar rúsdrekkapolitikkinn í Føroyum. Ráðið metir tað m.a. vera rættast at samla alla avrúsing — sum ikki kann fara fram heima við hús — á sjúkrahúsi.

Ráðið metir, at tað í Havn er brúk fyri einum herbergi fyri illakomnar rúsdrekkamisnýtarar, sjálvt um teir ikki kunnu røkka viðgerðarlaga. Hetta herbergi eigur at hava eini 5-10 seingjaplass og eigur bert at vera opið á kvøldi og um náttina. Ráðið sigur um umrøddu spurningar m.a.:

Viðvíkjandi 4.

4. Viðgerð, eftirviðgerð og umsorgan.

Viðgerðarúslitini viðvíkjandi rúsdrekkamisnýtslu eru avmarkað. Kanningar flestu staðir vísa, at úrslitið í meðal er tað sama fyri ymsar viðgerðarháttir.

Við fleiri viðgerðarmøguleikum er at vænta, at rúsdrekkamisnýtararnir koma í viðgerð tidliga í misbrúkskeiðnum, tí við-

gerðartilboð er, sum hóska- ar tí einstaka væl. Tó eru vansar við fleirtáttadum viðgerðum, nevniliga at tey ymisku viðgerðarstøðini ikki víta av hvørjum øðrum. Persónar fara imillum í viðgerðarskipanum upp í saman, til bága fyri seg sjálfvan og onnur, ið lata seg viðgera við álvara.

Vanligt er at byta viðgerð um rúsdrekkamisnýtslu í triggjar tættir: 1)

tann sonevnda avrúsingin, 2) sjálv viðgerðin sum skal tálma misbrúkinum í framtíðini og 3) síðani ein ella onnur eftirviðgerð.

Í Føroyum hevur í mong ár verið móguligt at søkja viðgerð hjá kommunulækninum. Seinna árin hevur eisini verið móguleiki at fingið framhaldið viðgerð hjá heima-sjúkrasystir. Móguligt er at lata seg innleggja á sjúkrahúsinu t.d. á medi-